

### Gazel

Zülf-i siyâhı sâye-i perr-i hümâ imiş  
İklim-i hüsne anın için pâdişâ imiş

Bir secde ile kıldı ruh-i âftâbi zer  
Hak-i cenâb-ı dost aceb kîmyâ imiş

Âvâzeyi bu âleme dâvûd gibi sal  
Bâki kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş

Görmez cihânı gözlerimiz yârı görmese  
Mir'ât-ı hüsni var ise âlem-nümâ imiş

Zülfün esîri Bâkî-i bîçâre dostum  
Bir mübtelâ-yı bend-i kemend-i belâ imiş  
Bâkî

### Örümcek Ağı

Duvara, bir titiz örümcek gibi,  
İnce dertlerimle işledim bir ağ.  
Ruhum gün boyunca sönecek gibi,  
Şimdiden ediyor hayata veda.

Kalbim, yırtılıyor her nefesinde,  
Kulağım, ruhumun kanat sesinde;  
Eserim duvarın bir köşesinde;  
Çıkamaz göğsümden başka bir seda...  
Necip Fazıl Kısakürek

### Günümüz Türkçesiyle

(Sevgilinin) siyah saçları, devlet kuşunun kanadının  
gölgesiymiş,

Güzellik ülkesine bu yüzden padişah olmuş.

(Güneş), bir secde ile yanğını altına dönüştürdü,  
Dostun eşğinin toprağı, meğer ne şaşılacak bir  
kimyaymış.

Sesini bu dünyaya Dâvûd gibi (gür ve güzel) sal,  
Çünkü bu gök kubbede kalıcı olan, yalnızca hoş bir  
sadâyımış.

Gözlerimiz yâri görmese, dünyayı (bile) görmez,  
(Onun) güzellik aynası, meğer dünyayı gösteren sihirli bir  
aynaymış.

Çaresiz Bâkî, senin saçlarının esiridir dostum,  
O, bela kemendinin düğümüne tutulmuş bir düşkünmüş.

Soru 1) Yukarıdaki şiirleri okuyunuz ve şiirlerden hareketle soruyu cevaplayınız.

GAZEL		ÖRÜMCEK AĞI
	KONU	
	ÖLÇÜ	
	ZİHNİYET	
	DİL ANLATIM	

### Koşma

Elâ gözlerini sevdiğim dilber  
Göster cemalini, görmeğe geldim  
Şeftalini derde derman dediler  
Gerçek mi sevdiğim sormaya geldim

Gündüz hayallerim, gece düşlerim  
Uyandıkça ağlamağa başlarım  
Sevdiğim üstünde uçan kuşların  
Tutup kanatların kırmağa geldim

Senin âşıkların gülmez dediler  
Ağlayıp yaşını silmez dediler  
Seni bir kez saran ölmez dediler  
Gerçek mi efendim, sormaya geldim

Senin işin yiyip içmek dediler  
Yâran ile konup göçmek dediler  
Göğsün cennet, koynun uçmak dediler  
Hak nasip ederse görmeye geldim

**Soru 2) Şiirin ölçüsünü, kafiye örgüsünü; 1 ve 4. dördlüğün kafiyelerini, rediflerini yazınız.**

### Merdiven

Ağır, ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,  
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak,  
Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak...

Sular sarardı... yüzün perde perde solmakta,  
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller;  
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,  
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?

Bu bir lisân-ı hafidir ki ruha dolmakta,  
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...

**Soru 3) Bu şiirde hangi duygular ağır basmaktadır?**

**Soru 4) Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak” imgesi neyi çağrıştırır?**

## GÜN EKİLMESİN PENCEREMDEN

Ne doğan güne hükmüm geçer,  
Ne halden anlayan bulunur;  
Ah aklımdan ölümüm geçer;  
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

Ve gönül Tanrısına der ki:  
- Pervam yok verdiğin elemden;  
Her mihnet kabulüm, yeter ki  
Gün eksilmesin pencereden!  
Cahit Sıtkı Tarancı

### Soru 6)

a) Şiirde şairin "çaresizliğini" hissettiği an ile hayata duyduğu "hayranlığı" ifade eden dizelere şiirden birer örnek yazınız.

b) Şairin "Gün eksilmesin pencereden!" dizesinde ifade etmek istediği talebini açıklayınız.

## DOĞA VE İNSAN

İnsan, doğa ile arasındaki ilişkinin sağlıklı yürütülmesi konusunda modern çağda büyük bir sınav vermektedir. Oysa doğa, insanlık için sadece bir kaynak değil, aynı zamanda ruhsal bir sığınaktır. Kent yaşamının getirdiği monotonluk ve yapaylık, bireyin doğal ortamdan kopmasına neden olmuştur. Bilimsel veriler, ağaçlık alanlarda geçirilen sürenin stres seviyesini azalttığını ve bilişsel performansı artırdığını göstermektedir. Doğayla kurulan estetik bağ, bireyin iç huzurunu temin etmede önemli bir rol oynar. Bu nedenle, doğaya sadece fayda sağlayan bir materyal olarak bakmaktan vazgeçip, ona bir şefkat nesnesi olarak yaklaşmak zorundayız.

Soru 7) "DOĞA VE İNSAN" başlıklı öğretici metinde aktarılan "İnsanın doğadan kopması ve doğanın ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkisi" ana fikrini alarak sanatsal üslubun baskın olduğu, kısa bir edebi metin (hikaye, şiir vb.) yazınız.

**Etkinliğin Amacı:** Öğretici metinlerin bilgi verme, nesnel olma (kanıtlanabilir bilgi) özelliklerini, edebi metinlerin izlenim uyandırma, öznel, duygu ve çağrışımla özellikleriyle karşılaştırmak ve uygulamak.

## Beton Hapishanesi

Yusuf'un dünyası, yirmi beş katlı cam kulelerde tıkalı kalmıştı. Betonun soğuk nefesi, ruhunu monoton bir ritimle tüketiyordu. Stres, bilekteki saat gibi tik tak eden tek gerçektir.

Bir kaçış anında, kendini kentin kıyısındaki yaşlı bir çınarın gölgesine attı. Toprağın kokusu ciğerlerine dolunca, gergin omuzları ilk kez gevşedi. Gözlerini kapattı. Çınar, dallarıyla gökyüzüne fısıldıyordu. Yusuf o fısıltıda anladı: Doğa, sadece bir kaynak değil, ruhun sustuğu tüm o gürültüyü dindiren kadim bir lisandı.

Artık biliyordu; iç huzuru, ne bir tabloda ne de bir toplantı salonunda, ağacın köklerindeki hayat suyunda saklıydı. O, yorgun ruhuna şefkatle dokunan annesiydi. Yusuf, tüm yorgunluğunu çınarın gölgesine bırakıp kalktı: İnsan, ona dokundukça yeniden doğuyordu.